

Marcel Kabát

Reflexe

Cherm

Praha 2010

Knihla byla vydána za přispění
Nadace Český literární fond
a Nadačního fondu Obce spisovatelů.

© Marcel Kabát, 2010

Editor, commentary, interview © Jan Šulc, 2010

© Cherm, 2010

ISBN 978-80-86370-43-9

Vyjdou-li někdy tyto myšlenkové útržky tiskem, přál bych si, aby měly v záhlaví toto motto:

POZORNOST JE DUŠÍ MYŠLENÍ A ZÁKLADEM VNÍMÁNÍ. BEZ POZORNOSTI OBRÁCENÉ DO SVÉHO NITRA ČLOVĚK NEMŮŽE NIKDY DOUFAT, ŽE BY SI UVĚDOMIL OBLAST SKRYTOU ZA MYŠLENKAMI, OBLAST DUCHOVNÍHO BYTÍ, PRAVÉHO JÁ.

PhDr. Paul Brunton

V noci 15. května 1955

Po dlouhé době zas ono trhnutí a protáhlý pocit vnitřního vzednutí, ale jaksi ztlumený, jako by se nemohl prodrat k zřetelnějšímu projevu, jako by se jen připomínal... A to podvakrát. Vyznění v náznaku, co mohlo by být, co není...

V noci z 12. na 12. 9. 1964

Nevím nic přesného, jen to, že jsem se procházel po místech a kdykoliv jsem pomyslel nebo vyslovil „Bůh“, vyskakovaly a rozžíhaly se roje světelných skvrn, protínajících prostor... a působily pronikavý, ztěžklý a plný pocit a zesilující touhu slít ty skvrny v jediný kotouč a pohroužit se v něj, klesat v jeho objetí stále hlouběji a hlouběji až k úplnému ponoření a překonání osobního vědomí.

27. září 1967

Byl jsem za Elisou v nemocnici. Bylo mi smutno, když jsem ji viděl. Spala. Probudil jsem ji. Mluvila roztržitě, v některých okamžicích jako by nerozuměla, o co jde. Její oči byly plné odevzdaného smutku, beznaděje. Marně jsem se pokoušel přivést ji na veselejší myšlenky. Odbývala mé pokusy se shovívavým porozuměním, s hořkou, tichou melancholií. Nabádal jsem ji, aby se snažila trochu pomoci vůlí ke zlepšení zdravotního stavu. Její odpověď mnou otřásla, rozechvěla, srdce se mi sevřelo bolestí. „Vždycky jsem mohla, ale teď nemohu. Nemám již naději. Nikdy jsem nebyla tak nerada v nemocnici jako tentokrát.“ Musil jsem se přemáhat, abych se nerozplakal. Vymlouval jsem jí její pesimismus. Ptala se po Formánkové, cítil jsem, jak ráda by od ní dostala aspoň zprávičku. Odmlčela se, stáhla se opět do sebe a v jejích očích se usadil neohraničený výraz rezignace. A její písmo! Předala mi papírek, seznam s věcmi, které by potřebovala, a já při pohledu na lís-

tek ustrnul. Jaká proměna. Písmena rozházená, písmo potrhané, těžko čitelné. Obešel mne nevýslovný smutek, tíha, úzkost. Věřím, že kdyby Formánková dala o sobě vědět, Elisa by se měla na co upnout, obnovila by svou víru... ale takhle...

Z 24. na 25. březen 1980

Pyšely. Něco s Hélienou. Takový kufřík s klenutým víkem. Kněží – že je mé slzy neovlivní.

Vědec bez schopnosti zahledět se do nitra je vlastně polovzdělanec, rozvíjena je jen složka intelektuální, ne rozumová v hlubším smyslu, která už přibírá do sebe složku metafyzickou... Čistě zevně užitkové, což nemá vliv na jeho charakter, na jeho postoj k druhým, na chápání života v celkovém pohledu...

24. 2. 1983

Ve snu si neuvědomujeme bdělý stav a tím méně stav nadsmyslový. Je to tím, že bdělý stav je stejně jako stav snění vytvářen představami, jež si lidská mysl tvoří a jež čerpá z popudu vnějšího světa, který je opět představou vyšší mysli. Stav po smrti bude tedy stavem trvalého snění, podněcovaného nahromaděnými představami z života bdělého. Stav po smrti nebude tedy žádným „lepším“ světem, lepší formou života, získanou jako odměna za bolesti a utrpení v životě fyzickém, ale bude stejně jen stavem mysli, jaká existovala za života. Nebude tu změny, jen v sledu a trvání představ. Nebude tu vytrhování, vyrušování, rozptylování smysly a vnějšími okolnostmi, jako jinými lidmi, jejich zásahy do tvoření představ, jako je tomu zaživa. Ale úroveň a kvalita se nezmění, bude táž jako za života v těle. Jedině ten, kdo pochopil tuto skutečnost, totiž, že svět je pouze předivem představ a myšlenek už zaživa, a dokázal potlačit myšlenky a představy, aby se dostal do

styku s podstatou, jež trvá mimo čas a prostor, jež podmiňují činnost smyslů, jedině ten dokáže se zorientovat za změněných podmínek, jež nastanou po smrti. Stejně jako svět tvorů fyzického světa, tak i látka představ po smrti má stejný původ: vychází totiž z naší mysli. Jestliže člověk už zaživa odmítal přijmout svět představ jako skutečnost a koncentrací se dostal mimo její přitažlivost, jen ten má naději po smrti poznat snáze než jiní „nebe“, jež není ničím jiným než stavem podstaty mysli. Takže když člověk nepoznal nebe za života, nemůže je poznat ani po smrti. Domněnky církevních náboženství o tak snadném přechodu jsou iluzí. Takový kotrmelec psychologický je prostě nemožný. Bez úsilí, jež této snaze nevěnoval zaživa, nemůže člověk očekávat, že toho automaticky dosáhne po smrti.

Světlo je základní i poslední stav hmoty. Hmota, jak je vnímána smysly, je výslednicí zpomalené rychlosti světla.

8. 6. 1988

Goethe má pravdu, když říká, že všechno poznání vede skrze smysly, ale jen v tom, že se toto poznání týká světa, nikoliv však života. Poznání života v jeho jediné skutečnosti se vymyká smyslům, které jsou pouze nižším druhem způsobu myšlení. Jedině vyloučením smyslů, jejich vědomým potlačením se objevuje, odkrývá jiný druh vědomí či spíše hlubší a oproštěnější druh poznání, tzv. nazírání, jež není komunikovatelné smysly. Nižší, smysly ohraničitelný způsob vnímání je třeba zkvalitňovat, prohlubovat, očišťovat tak, aby toto omezené vědomí se stalo bezbřehé, aby čerpalo poznání přímo ze samé podstaty skutečnosti, z podstaty sebe sama. Smyslové poznání nemůže obsáhnout skutečnost, protože

zaznamenává jen proměnlivosti, kdežto skutečnost je neproměnlivá. Smysly jsou činné jen ve vztažných jevech, kdežto skutečnost se vztahům vymyká. Proto je třeba, když hledáme skutečnost, hledat ji za smysly, ne v jejich činnosti, i když, jako třeba v umění, jsou schopny navodit stav, který je utlumuje a posouvá k oblasti nadsmyslové.

Náš způsob hledání Boha se podobá snahám dorozumět se s mimozemskými civilizacemi. Předpokládáme je, věříme, že jsou, ale nejsme o tom přesvědčeni... Vysíláme rakety do vesmíru a doufáme, že jednou přijde odpověď. A stejně tak vysíláme modlitby a doufáme, že dorazí k Bohu a že Bůh na ně odpoví... A mezitím žijeme zcela ponořeni do tohoto smyslového světa s přesvědčením, že jsme vykonali dost pro své svědomí a svoji povinnost vůči takovému hledání... Avšak pokud naše modlitby budou jen takovýmto nazdařbůh

hledáním Boha, občasné, a budou jen pouhým hlasem zaznívajícím v obdobích stísněnosti a nouze, nikdy neuslyšíme Boží hlas. Dokud Bůh bude jen předpokladem, dokud se nestane živoucím v našem nitru, do té doby je všechno jen prázdnou formou...

To tajemné, pro které nemáme jméno, jež se skrývá do zahalení prostoru a času a napovídá o sobě řečí života a vědomí, je tím, co můžeme poznávat právě jen skrz toto projevované, plného poznání však dosáhneme pouze vzdáním se toho projevovaného.

Věda se svými poznatky z oboru fyziky může změnit nebo dokonce zničit svět, ale nedokáže odhalit jeho podstatu ani podstatu lidského života, natož jeho smysl. Einstein zjistil, že se světlo neskládá z částic, že je plynulé,

se stálou rychlostí, a že je tvoří elektromagnetické vlnění. Ale co vyvolalo toto vlnění, o to se již nezajímal, stejně jako o to, proč prostor existuje. Umělecká představivost, která Einsteinovi pomohla překvapivě vyřešit složité matematické problémy, související s teorií relativity, jak vidět, evidentně nestačí, a to všeobecně, k vyřešení zásadních otázek filosofického rázu. Fyzika i umění se zastaví u hranice úžasu a tušení, ale dál již není v jejich možnostech pokračovat. Ale jsou i výjimky – a jednou z nich je básník Jan Kameník.

Jan Kameník velice miloval stromy, obzvláště ty staré a vzrostlé, silně rozsochaté. Často chodíval do Chotkových sadů a trávil tam hodně času jejich pozorováním. Stromy mají nejvíce podobnosti s člověkem ve smyslu karmickém a reinkarnačním. A také nejzřetelnějším. Jedno roční období stromu lze při-

rovnat k jednomu rozpětí lidského života. Jarní rašení a rozpuk květů, letní období jejich proměňování v plody, podzim dozrávání a sklizeň těchto plodů, a konečně zima se zdánlivou smrtí těchto stromů. Za a pod touto jevící se zmrtvělostí však život stromu neutihá, neviděně v podzemí se připravuje na jarní projevení života, aby ve stejném cyklu opět pokračoval. A když strom po těchto peripetiích dospěje vrcholu svého určení, uloženého mu přírodou, skončí svůj vnější život a sjednotí se s půdou, z níž vzešel. Tak je to i s člověkem: po nespočtu fyzických smrtí a životních znovuoživení, když jeho duchovní jádro probíjející se těmito životy dospěje ke svému dozrání, nazření své podstaty a nabyté schopnosti se s touto svou podstatou plně vědomě sjednotit, ukončuje tento zdoluhavý koloběh a setrvává v neporušenosti vědomí, že člověk uskutečnil, naplnil smysl své existence ve vědomém sjednocení s tím, z čeho vzešel.

Lidé nemají rádi vážné věci, ať už v literatuře, v umění nebo vůbec v životě. Hledají rozptýlení, sentimentální rozcítlivování, konejšení, legraci nebo vzrušení v bezpečí pokoje, chtějí harmonii, štěstí a klid. Zavírají oči před vážností života, před vším, co jim připomíná povinnost myslet na jeho smysl, vrhají se do spousty nesmyslných a zbytečných hazardů, koníčků, namlouvají si, že se tím realizují, zatím však si tím jen zalepují oči, protože tato „seberealizace“ je vlastně jen sebeuspokojováním, přinášejícím jim radost a odhánějícím nudu. Ale všechny tyto zájmy i výběr zábavy a umění jim slouží jen k zaplacení a odehnání povinnosti se opravdově zabývat životem. Tyto zájmy nejdou do hloubky, rozhýbají jen povrchní a pomíjivý život osobnosti, nepronikají k základu, nejdou pod povrch... Lidé si neuvědomují, že to štěstí, klid a mír, které hledají, mohou nalézt ve skutečné a nepomíjivé podobě teprve po překonání období vážného úsilí a hledání toho druhu míru, který nezaniká, který není poplatný času a rozpadu.

Květen 1992

V rozhlasovém pořadu katolických básníků poslední z těch, kteří v letech válečných a poválečných tvořili seskupení kolem brněnského Akordu, Ivan Slavík, mimo jiné také pronesl výrok, kterým chtěl zřejmě vyjádřit převahu víry katolické (křesťanské) nad věrami jinými: „Bůh je živý a ne nějaká nirvána, do které se padá.“ Tímto výrokem však zároveň vyjevil celou omezenost této víry a svou naprostou neznalost vnitřního pohybu a zkušeností duše. Jejich víra prozrazuje právě to chybějící: vnitřní, mystickou zkušenost, zažití přítomnosti Boží... Nirvána není propadliště, nějaká černá díra, kam se padá bezhlavě, ale výraz pro sjednocení s Bohem, pro to nejvyšší, co může člověk v lidském těle na vnitřní cestě dosáhnout.

Čemu lidé nerozumějí, co je pro ně obestřeno dosud nepoznaným a tudíž tajemným obsa-

hem, od toho se odvracejí nebo k tomu přistupují váhavě, s nedůvěrou a zahrnují tyto nepoznané obsahy pod neurčitý termín mysticismus. Jen málo lidí se tohoto označení pro věci neprozkoumané nebojí a snaží se proniknout k jeho významu. Většina věcí v minulosti v přírodě se vyskytujících vzbuzovala svou nepoznaností nejprve také odstup a nedůvěru. Co nebylo pro přírodního člověka tajemnem? Takřka vše, co nemohl hned pochopit. Postupně však, jak přibývaly zkušenosti a rozvíjel se rozum, těchto tajuplných oblastí v rejstříku přírody ubývalo, zejména je to zřejmé v oblasti přírodních věd, tedy v končině člověku nejbližší, v níž nástrojem jejího poznávání převažuje intelekt a smyslové vnímání jako jeho podklad, východisko. Je zajímavé, že i když přes tyto úspěchy zůstává mnoho věcí ve vědě dosud nevysvětlitelných, lidé se nad tím příliš nepozastavují, protože opojeni dosavadními úspěchy jsou přesvědčeni, že i tyto nejasnosti jednoho dne věda vyřeší. Jinak je tomu v oblasti života, kam již

smyslový aparát nemá přístup, kde smysly neposkytují intelektu oporu, kde jistota se protrhává a život rozvírá a nabízí další vzestupující možnost k jeho objasnění. Tou oblastí je psychologie, zabývající se psychickou činností lidské mysli, jež poskytuje základ činnosti smyslů i intelektu. Vstupem do této končiny ducha se člověk stává filosofem, který má rozbíhající se cesty názorů ujednotit v jednu zásadní zkušenost, souhlasící se základním životním principem. Že tato cesta mnohé filosofy odrazuje a bojí se na ni vykročit, dokazuje to, že mnozí se zuby nehty drží přízemnosti smyslů a setrvávají v domněnce o hmotě jako substanci, jež dala světu vznik, ačkoliv už i přírodní věda došla k závěru, že tuto substanci nemůže najít, že se tzv. hmota mění v nezjistitelnou energii, a co při tomto postupujícím bádání zůstává jisté a skutečné, je jediné vědomí, sledující tento rozpad hmoty. V tomto bodě zjištění neexistence hmoty jako podstaty by se předpokládal zásadní obrat v myšlení vědců a filosofů, ale bohužel tomu

tak není. Nemají odvalu se odtrhnout od vidiny hmoty, jsou jí fascinováni a k ní svým vědomím tak připoutáni, že nemohou, nedokáží přijmout fakt, o kterém se nepřiznaně přesvědčují v každém počínu svého konání, že je to nehmotné vědomí, kterým se jejich poznávání začíná a v němž se uchovává jako výsledek. Než by tuto skutečnost uznali, raději ji zaprou a stejně tím i sebe sama a tuto svou nejvlastnější a nejpřirozenější vlastnost, která je činí lidmi s rozhodovací vůlí. Než by se chytili této Ariadniny nitě, jež by je vyvedla z bludiště, v němž se zmateně pohybují, k přímé cestě a k světlu, zatvrzele upírají zrak své mysli k smyslovému tvarování světa a přenechávají myslící, činorodou složku své bytosti bezduchému soustrojí mozku, jemuž přisuzují samostatné vědomí, ačkoliv nikdo nedokázal, že by mozek vyprodukoval jedinou myšlenku bez přítomnosti mysli, jejímž je nástrojem k uvědomění světa, složitým reproduktorem její činnosti a důkazem její existence, neboť bez ní je mozek, stejně jako

ostatní tělo, jen mrtvou masou. Ale ani ti, kteří nahlédli pod poklop vnějšího světa a z jeho skladby usoudili na existenci jeho původce, nejsou jednotni v náhledu na jeho povahu a prou se mezi sebou. Tím vyvolávají zmatek u těch, kteří od nich očekávají rozřešení této otázky, v mnoha z nich v důsledku rozumářské nedůslednosti a neschopnosti tímto způsobem získat a předložit nejen rozumné vysvětlení, ale i ukázat způsob, jak jej poznat a zažít, ještě silnější přimknutí k hmotě jako záštitě před zmatky a hořem z rozumu. Náboženští lidé, povzbuzováni kněžími, se denně koří Bohu, o němž oni ani sami kněží nic nevědí, neboť je pro ně rozumovou odvozeninou z faktu, že tento svět nemohl sám od sebe vzniknout, sám si dát zákony a řád a v poslušnosti vůči němu se rozvíjet. Je tedy Bůh abstrakcí, jíž je možno dát jakýkoli tvar, s nímž je možno jakkoli manipulovat, je to neprůhledný pojem, naplňovaný libovolnými představami podle vzdělanosti a síly citu se mu odevzdávat třeba i se

silnou vírou, ale bez jistoty o něm. Tato nepoznanost skutečnosti Boha poznamenává všechna institucionalizovaná náboženství a proto není divu, že přes všechna ujišťování o víře v jednoho Boha vedou mezi sebou neúprosný ideologický svár o to, které z nich má právo být Bohu nejbliž, které je Bohu nejmiilejší, které nejoddaněji splňuje jeho příkazy, které obdrželo pravé pověření šířit jeho slávu a jméno a tudíž i nárok na nejlepší posmrtnou odměnu. Je jasné, že v tomto duchu vedeném náboženství, v této pokleslé duchovní úrovni se nemůže naplnit účel, ke kterému má náboženství sloužit, rozvíjet ty schopnosti v duševní struktuře člověka, jež by ho dovedly k živému zakoušení Boží přítomnosti. A i když je tato možnost nadhozena, připuštěna, je vyhrazena jen několika – hlavně těm již mrtvým – jednotlivcům, kteří se těšili zvláštní přízni Boží, totiž mystikům, kteří jsou sice dáváni za vzor zbožnosti, ale jež následovat se nedoporučuje, dokonce se před podobnými pokusy důrazně varuje. Proč?

Důvody jsou nasnadě. Cesta k tomuto stavu je výlučnou záležitostí jednotlivců a žádné organizované náboženství, ač je to jeho nejvlastnější povinností, nemá zájem rozpouštět svůj ovčinec, podporovat tyto individuální snahy a tím zeslabovat svůj vliv. Tito kněží, tito tzv. duchovní lidé, sami neznajíce, brání druhým poznat; mystika pro ně představuje stejně nebezpečnou oblast duše jako pro cestovatele neproniknutelný prales. Představitelé církvi nesnášejí takové samostatné odvážlivce, zveličují nebezpečí, jež vroubí a ztěžují tuto cestu k Bohu, kterou nemohou sledovat a řídit, varují před možností padnout do osidel ďábla a ovládnutí jím, posedlostí zlými duchy atd., což se opravdu může stát, ale jen těm, kteří se nezodpovědně nebo jen ze zvědavosti či z jiných nízkých pohnutek na tuto mystickou cestu vydávají, ale která je zcela bezpečná pro ty, kdo na ni vstupují se srdcem čistým, dobrým charakterem a srdcem duševně vyrovnaným, naplněným opravdovým steskem a touhou po Bohu... Mám

nahrávku, na které Otec Anton ze Svobodné Evropy hrůzostrašnými vyhlídkami varuje před mystikou, jejíž vyličení v těchto barvách má odradit každého, kdo by se osmělil si s ní něco započít. Takoví kněží se zpronevěřují svému svědomí, svému poslání a napomáhají ve shodě s materialisty dát mystice zlověstný obsah, vytvořit z ní cosi zcestného, neslučujícího se s životem normálním ani s náboženskou vírou, něco chorého. Pročítal jsem knihu Cesta k pravdě od katolického kněze Dominika Pecky a knihu Sborník úvah o katolické víře, sestavený výraznými katolíky a katolickými kněžími, a ani v jedné z nich jsem nenašel slovo mystika, a stejně tak ani v jiných podobných knihách, tím méně samozřejmě o významu mystiky pro duchovní život a sjednocující stav s Bohem. Na počátku devadesátých let, kdy vyšly některé Kameníkovy knihy, jsem šel do křesťanských knihkupectví sondažovat, jestli je o ně zájem kupujících. V obou, v Jindřišské i v Jungmannově ulici, mi prodávající úsečně řekly, že takové knihy nevedou.

Mystických autorů nepoplatných katolické dogmatice, třebaže jiných, ortodoxních církví, prověřených a schválených, se toto vypořádání z prodejních pultů netýkalo. Konvenční náboženství, tak jak je praktikováno všeobecně, setrvává v okopech setrvačnosti přešlapování na místě, je stojatou vodou, z níž se vytratilo osvěžující proudění ducha, ustrnulo ve formálních modlitbách a obřadnictví. A to, co by mu dodalo napřimující a prohlubující smysl, je zapíráno. Bez mystiky, bez jejího kontemplativního působení, bude náboženství, víra v Boha, jí neosvěžována, nadále a stále více uvadat. Mystika nemá v sobě nic tajemného, je to poznávání jako každé jiné poznávání ve svém vyhraněném oboru, v tomto případě zaostřené ne na vnější svět, ale na svět vnitřní, který prostupuje a podkládá veškerý životní projev a je tedy Bohu nejbližší. Poukaz na psychická nebezpečí, která číhají na ty, kteří se na tuto cestu vydají, nedává důvod k jejímu odrazování a zatracování. V každém konání je obsažen prvek nejistoty,

rizika, obavy z nezdaru a také nepředvídatelnosti obtíží, a přesto se lidé odvažují podstoupit tato nebezpečí a věří v konečný zdar, neboť je to pudící síla, ženoucí je uskutečnit to, k čemu v sobě cítí předpoklady a touhu po sebenaplnění. Je to součást lidské přirozenosti, která mění nejen svět, ale především toho, kdo s odhodlanou vůlí a důvěrou v sebe jde vstříc svému osudu. Mystická cvičení, bez nichž není možné dospět k skutečnému přiblížení se tomu, čemu říkáme Bůh či jakkoliv jinak, skutečně nejsou pohodlnou, jednoduchou záležitostí, tento sestup do podvědomých oblastí bez náležitého vnitřního vybavení a psychického zdraví opravdu skrývá v sobě nebezpečí psychického poškození. Mystika není pro citové dobrodruhy, zvědavce, kteří nechápou její pravý význam a přistupují k těmto cvičením lehkovážně, jejichž zájmem je pouze získat vnory, libé vzruchy, jež se většinou zpočátku dostavují. Ale to není tím zásadním účelem pro její pěstování, stejně jako jím není snaha získat různé psy-

chické a okultní síly, u čehož se převážná část tzv. mystiků zastavuje v domnění, že tím dosáhli cíle a stali se duchovními. Mystika a její průvodní jevy nejsou konečným cílem, mystika je metodou k nalezení vlastní duchovní podstaty, sama o sobě nemá vliv na vzrůst intelektuálního ani morálního zkvalitnění, je pouze pomůckou a hodnota konečného výsledku bude záležet na stupni pochopení této cesty, síle touhy a odevzdanosti vyšší síle, stojící za člověkem. Trvalé spojení s ní a v ní uzavírá toto mystické prokutávání se k ní. Že mystika opravdu sama o sobě neodstraňuje ani morální vady ani chabost intelektu, do svědčuje zkušenost, že z mnoha těchto „mystiků“ se vyklubali podvodníci, šarlatáni, zneužívající lidské důvěřivosti a naivity, činící si ze své pověsti výdělečný podnik, a také průhlednost jejich naivních přesvědčovacích fabulací o duchovních znalostech, kterými obalamucují prosté lidi i lidi s vysokoškolskými diplomy, dokazuje, že mystika jako meditace čili jóga sama o sobě nepřeměňuje lidský cha-

rakter ani neprohlubuje myšlení. Zůstává pomůckou s tou důležitostí, kterou do ní uživatel vloží. Nikdy jsem nepropadl touze po nějakých okultních či magických silách, nikdy jsem neměl zájem se chlubit chůzí po rozžhavených kamenech, zviditelňovat se automatickým psaním a jinými mediálními projevy, jež jsou dnes vyhledávanými artikly, a jimi přesvědčovat druhé o své duchovnosti. Každé takové okázalé předvádění duchovnosti zapáchá omezeností ducha, samolibostí a směšností. Lidé, nepoučováni o tom, jak věci rozlišit, snadno se stávají okouzlenými různými fakirními dovednostmi, a jsou také zmatenými v otázce, co vlastně duchovní hodnotou je. Kdo na tom nese vinu? Jistě ten v první řadě, kdo má povinnost náboženskou víru a vztah k Bohu prohlubovat a mystikou prosvětleným rozumem vysvětlovat, a tím je u nás především katolická církev. Je podivné, že přes dvoutisícileté působení církve církev konstatuje povšechný pokles zájmu o ni, úbytek věřících a zeslabení víry a dumá, jak situ-

aci změnit. Ale návody, jak se obnovit, jsou dosti omšelé. Větší péče o staré lidi, důraz na morální aspekt, rozumový odkaz na existenci Boha, rozšíření charitativní činnosti, více se stýkat s lidmi a pronikat mezi ně, to vše teoreticky může přispět k většímu povědomí a rozšíření počtu stoupců, ale problém samotný, jeho podstatu nevyřeší. Krize totiž spočívá ne v komunikaci, ale v rozmělnění, v zeslabení účinnosti víry, jak se předkládá a vykládá. Postrádá duchovní základ, respektive jej zatlačuje do pozadí, ukrývá před používáním, zatajuje jeho nejdůležitější článek, totiž mystiku. Křesťanská víra, jak vidíme, se pohybuje v horizontální poloze, má davovou podobu a úroveň, z níž nevyčnívají mezistupně, vyznačující vertikální duchovní náprahy, kněží nevyprávějí z vlastní vnitřní zkušenosti, ale snovají svá kázání a vtěsňávají je do předem vytvarovaných kadlubů teologických textů, a mystiku, která by je k těm vnitřním zkušenostem přivedla, a priori považují za škodlivou nebo smířlivěji za milost, udělo-

vanou jen vyvoleným. Ale bez začlenění mystické praxe do náboženského života a náboženské výuky zůstane náboženství v plazivé pozici bez naděje na vzlet do vyšších oblastí duchovního světa, a tím se posléze a postupně vytratí oživující pramen víry. Zbude jen neživotná atrapa náboženství, navíc rozleptávaná přizpůsobivostí požadavkům čím dál víc materialističtějším a povrchnějším pojmáním náboženského života u mladých lidí, jak už dnes jsme toho svědky. Církev konstatuje zeslabení náboženské víry a snaží se ji povzbudit podbízením se, různými ústupky a pozměňujícími výklady dogmat, jež odporují vědě a zdravému rozumu, ale k tomu zásadnímu kroku nemá odvahu. Nejdůležitějším a nejdůraznějším činem by podle mne mělo být navázání na středověkou mystiku, ale již nerezervovanou pro několik málo jednotlivců, ale nabídnutou širšímu počtu zájemců v jejím praktickém provádění, aby se praktická víra promísila z více aspektů a vytvořila tak pevný, sourodý Jákobův žebřík, který by

vyplnil svými žebři tu dosavadní mezerovitost mezi prostou, davovou vírou a náročnější, na vyšší duchovní úrovni se odehrávající náboženskou zkušeností. Pod dohledem kněží, kteří by sami k takové duchovní výši dospěli a podle svých vlastních získaných duchovních zkušeností dokázali rozpoznávat a následně vést k témuž ty, které by shledali vhodnými a vniřně disponovanými, by církev získala ten potřebný obnovující kvas, jenž jí chybí. Tito kněží by měli vést adepty, vybrané z řad věřících, výlučně po stránce metodické a ponechat jim individuální charakter bez uniformity, jak se to vyžadovalo ve středověku a způsobovalo třenice a učené disputace o něčem, co nelze svázat do bohoslovných příruček a předurčovat, neboť duch Boží vane kam a jak chce, jak praví Bible. Jedině touto stupňovitou duchovní, nikoli kněžskou hierarchií, je možno udržet náboženství stále živé, provokující a povzbuzující vnitřní síly každého jednotlivce k vystoupení po duchovním žebříku již za života. Církev, chce-li tomu dostat,

musí své ovečky vést, a ne se jimi nechat vláčet. Je nelogické a vlastně nesmyslné tvrzení teologů, že mystikové jsou označováni jako náboženští individualisté, hledící si jen sami sebe, hledající jen svou vlastní spásu, jako lidé, kteří se tímto „egoismem spásy“ vylučují ze společenství. Přehlížejí jednu podstatnou skutečnost a sice tu, že všichni lidé mají společný duchovní základ, z něhož se nemůže nikdo vymanit, i kdyby o to usiloval sebevíc a i kdyby třeba došel spásy. Opravdu duchovně vyspělý člověk nemůže přehlížet svět, ve kterém žije, je s ním spjat a záleží mu na tom, aby byl lepší, a v tomto smyslu nepřestává být činný. On vnější společenství transformoval do společenství duchovního, jež sice není tak smysly zřetelné, zato však o to více duchovně působivé. Tato záležitost nadhazuje otázku, proč tedy se vzývají a žádají o pomoc a vyslyšení dávno z lidského společenství odešli světci, o kterých se předpokládá, že prodlívají v duchovním společenství jiných světců, a že také došli vlastní spásy. Proč by toto

spojení s takto vyčleněnými a vyhraněnými osobnostmi nežijícími tělesně mezi námi mělo mít větší kvalitativní hodnotu a účinnost než spirituální šíření duchovních vln živoucího mystika, tvořených jeho myslí? Před krátkým časem jsem slyšel o anketě zjišťující, kolik lidí věří v Boha. Výsledek byl ten, že většina v Boha nevěří, ale věří, že je cosi vyššího nad námi. A právě mezi těmito pouze tušícími by byl nejvhodnější výběr pro nastoupení mystické cesty, protože nejsou zatíženi náboženskými předsudky a představami, a proto rychleji postupují, když se pro tento druh duchovní cesty rozhodnou.

Život a smrt

Tak jako svlékám šaty
když ubírám se spát
tak vysvleču se z těla
jak ve smrti se musí stát

Když beru noční šat
znám délku toho převlečení
na jak dlouho převlékne nás smrt
to nevím, známo mi není

Život střídá zpodobnění
střídá noční čas a čas denní
smrt střídavý ten pohyb promění
jen v předlouhý stav snění...

I sebedelší spánek
přerýván sny, rozbřeskne se v bdění
tak i smrt se přemění
v nový život, v nové narození

18. 4. 1993

Ivan Diviš je především vznětlivec, výbušný cholerik sebestředně zahleděný, přesvědčený o své schopnosti nahlížet pod povrch života a následkem toho hodnotit a odsuzovat až krutým sarkasmem ty, kteří se vzpříčují jeho

pohledu. Ale sám v sobě není bytostí ucelenou, pevně zásadovou, jeho myšlenkové přeskoky jsou více citové výšlehy zaobalené do verbální košatosti, vyvolávající falešný dojem hlubokosti a zasvěcenosti. Rozhodně není myslitelem, který by mohl určovat druhým cestu vpřed, protože sám je cloumaný vlastními protimluvy a hněvivými náladami. Nejzřejměji se tato myšlenková rozkolísanost a vnitřní nejistota prozrazuje jeho výroky o náboženství a především o Bohu samotném, v nichž prozrazuje svou naprostou neznalost hlubšího vnitřního života. Jsou to pouhé neodpovědné intelektuální vývržky, kterým dává podobu dané rozpoložení. Dokládají to věty jako třeba ta, kde mluví o nutnosti se po hlavě zřítit do Boha a jiná, kde Bohu spílá syčáků. V tomto spektru je možné popatřovat na každou jeho vyřčenou myšlenku, jež vyšleává z jícnu jeho vnitřně neukázněné duše. Člověk ale musí obdivovat jeho slovní žonglérství, přiléhavost výrazu k myšlence, byť byla sebeplytší. Ze všech těch-

to aspektů se Teorie spolehlivosti jeví zřetelně
jako teorie nespolehlivosti.

21. 6. 1999

Víc než pod radostmi
se pod našimi žaly
skrývá touha po Bohu...

Při poslechu písňového cyklu „Zimní cesta“
Franze Schuberta

Tajemný návštěvník
Má vzhled – ale nemá tvar
Má hlas – ale nemá ústa
Jen ten ho slyší, nazírá, kdo mu svoje srdce
otvírá.

Mám rád kostely, kde vládne klid, které jsou
vhodným prostředím pro meditaci, rozjímání

o hlubších věcech člověka, místem zklidnění a ne turistickou atrakcí tuto zátišnou prostoru proměňující svou zneuctívající zvědavostí, ale také nesouhlasím s tvrzením, že kostely jsou jediným a takřka výhradním místem pro pobyt Boha. Tato vymezenost prostoru odporuje skutečnosti, že Bůh je všudypřítomný a že mohu Jeho přítomnost nalézt všude v přírodě, ale hlavně a zásadně ve svém nitru, které nosím s sebou všude. Kostel k tomuto účelu může poskytnout svoji atmosféru, není-li rušena hlukem, ale nemůže sám o sobě být místem pro setkání s Bohem, není-li napřed poznán v srdci. Kostel není příbytkem ani vězením Boha, jen místem pro Jeho připomenutí. Lokalizovat božství na nějaké místo nebo spojovat je s nějakým předmětem znamená, že o skutečném božství nemám ani potuchy. Šlechtici nebo boháči se domnívali, že stavbou kostela si zajistí, vyslouží lepší pobyt v nebi, že si tím nakloní Boží přízeň a úlevu za své hříchy, měli o Bohu čistě lidskou, kupeckou představu. Ale Bůh nepotřebuje ani nevyža-

duje úplatky jakéhokoliv druhu, protože Jeho velikosti nemůže nic ubrat ani přidat. Změna charakteru se může změnit jen vlastním vnitřním přerováním a ne spoléháním se na Boží milosrdenství vnějším darem. Myslím, že se nadužívá slovo moudrost a převážně se tím míní souhrn životních zkušeností praktického rázu a jejich používání, což nelze v pravém slova smyslu nazývat moudrostí, ale znalostí, do níž je zahrnuta i znalost lidských povah a osudů. Je to však přesto pouhé vědění o vnější vrstvě lidského života, vyčnívající z jeho hlubiny. Obvykle se tato „moudrost“ přisuzuje starým lidem, jejichž život byl pestrý a leckdy se složitě vyrovnávající s nástrahami a těžkostmi života, a může těmito zkušenostmi jako poučkou prospět druhým lidem. Ale skutečná moudrost, hodná toho významu, obsahuje nejen znalost vnějšího života a jeho složitosti, ale především znalost hlubšího duchovního bytí, vycházející ze zkušeností hlubšího vědomí já, která nepřichází samočinně jako zkušenost vnějšího života,

ale dostaví se, jen když ji člověk usilovně hledá, když celým srdcem po ní touží. Tato moudrost objímá život v celém jeho rozsahu a smyslu a dokáže zodpovědět otázky jak vnitřního, tak vnějšího života a ukázat způsob, jak je sladit, aby byl žit v celé své plnosti, což pouhý informativní souhrn praktických vědomostí nikdy nedokáže.

12. 11. 1999

Z dnešního snu (nočního) si moc nepamatuji. Jen to, a to bylo výrazné: v nějaké místnosti, kde bylo několik lidí, jejichž přítomnost byla ale mlhavá, jsem naslouchal, aniž bych vnímal obsah té řeči, Uhdemu, který tu byl jako auditor, který, když skončil, mi podával tenký pohárek (jako mám na zuby), a když jsem jej vzal, vysunuly se z něj ještě dva. Zbylé dva zůstaly Uhdemu v ruce.

Co nechceš, aby jiní činili tobě, nečiň ani ty jim, to by měla zvěstovat a dbát na dodržování všechna náboženství bez rozdílu. Tato základní poučka napravující vztahy mezi lidmi je všem lidem srozumitelná a všemi lidmi praktikovatelná, protože všichni lidé bez rozdílu jsou biologicky a psychologicky v základě stejní a rasa, národnost, náboženská víra a všechny druhy přesvědčení nerozlišují fyzické a psychické utrpení, jež z fyzického vyvstává, když si lidé ubližují. Tento mravní příkaz by měl předcházet každé náboženské víře, neboť bez jeho dodržování je každá náboženská víra v Boha sebeklamem. Mravnost je prověrkou náboženské víry. Morálka jako vztah mezi lidmi je zjevná, prověřitelná na skutcích, kdežto náboženská víra, která se často nad morálku vyvyšuje a často zkrsluje, pokřivuje její podobu, je prakticky neprověřitelná, protože je záležitostí citovo-rozumového uvažování a prožívání, je tedy zcela subjektivní podle vnitřní úrovně každého jedince. Morálka jako konání a proží-

vání je svými zásadami společná, kdežto náboženská víra je a má být výlučnou záležitostí každého jednotlivce, jeho vnitřního života. Náboženství, jak to potvrzuje historie a současné dění, je zneužitelné politicky, a tím samo sebe znevěrohodňuje v očích těch, kteří dokáží myslet a rozpoznávat. Právě náboženství neodporuje všeobecné lidské morálce, souzní s ní a transformuje ji do očištěnějšího vztahu k Bohu. Náboženská víra nedodržující tuto nejpřednější zásadu mezilidskosti nemůže být nikdy opravdová. A náboženští představitelé, odpovědní Bohu za čistotu náboženského citu u svých věřících, by nejprve měli zdůrazňovat tuto všeobecně platnou morální stránku života, bez jejíhož provádění v životě jsou náboženské učení a víra v Boha jen jalovým a falešným blekotem. Náboženství je vztah mezi člověkem a Bohem a jeho upřímnost, hodnověrnost, vroucnost nelze mít za skutečně takové, přezírá-li nebo dokonce staví-li se proti snášenlivosti mezi lidmi, jak jsme toho svědky v dnešním světě.

Vztah k Bohu se nejméně prověřuje vztahem k lidem, neboť jen skrze lidství je možno poznat božské, jež je přítomno v každém člověku. Bojovná, samospasitelná náboženství nemají v dnešní kulturní vzdělanosti co pohledávat, jsou přežitkem barbarského pojmání Boha. Imámové, kteří vyzývají ke svaté válce a slibují nevědomým obětem okamžitý ráj za provedení sebevražedného teroru, nejsou pravými věřícími, ale jen dobrodruhy ve jménu náboženství, jemuž nevědí touha po Bohu, ale po politické moci. Fanatismus, který rozpoutávají, nenávisť vůči jiným, je tragickým výsměchem Bohu... návratem do středověku. Dodržování etických principů je odrazovým můstkem pro hlubší pojmání života, k otevření se pokynům božství a k citlivosti vůči jeho vábením. Mravnost je podkladem větší způsobilosti k vnitřnímu životu, i když sama o sobě náboženskou víru nenahrazuje, jen prokazuje styčnost s ní.

Náboženství jako nástroj k dosažení moci je nejhanebnější zradou náboženství. Náboženství svázané do strohosti předpisů a mechanických úkonů, provázených stejně mechanickými vzýváními, náboženství diktované a prováděné až do bezduché šablonovitosti a fabrické nerozeznatelnosti jednoho věřícího od druhého, takové náboženství je vnitřně mrtvé a proto snadno zneužitelné, protože není prověřované vnitřní zkušeností a odpovědností, kterou lze získat jen svobodným individuálním hledáním jeho základů. Masové náboženství, jehož obsah je vykolíkový knižními „pravdami“, jež mají k pravdě, odhalované jak vědou, tak filosofií a mystickými zkušenostmi hodně daleko, nemůže se pozdvihnout k vyšší úrovni, protože žádným diktátem vnějších úkonů nemůžete způsobit vnitřní přeměnu, vyvolat vnitřní zkušenost. A právě tato náboženská bezduchost plodí náboženskou bezradnost a zmatenost, tato náboženská nesamostatnost, přirozená potřeba věřit v něco vyššího, zapřažená do po-

stroje pověr a vnějších příkazů, je snadno uhnětitelná v slepý fanatismus, s kterým lze libovolně manipulovat, náboženství se zpro-
nevěřit. A takovou podobu, spíše vojenskou
s vyhraněným cílem než lidumilnou, má sou-
časný islám, ať se sebevíc dušuje a slovy pře-
svědčuje svět o své ušlechtilosti. Jen člověk
obelstěný těmi slovy nebude chtít vidět do očí
bijící rozpor mezi jimi a skutky. Už sama ne-
rovnoprávnost mezi muži a ženami dává to-
muto náboženství smutný, truchlivý vzhled.

Skutečnost: když Ivan dobrovolně, z vlastní
vůle – i když do jisté míry ovlivňován, po-
pichován a pobízen otcem – se přihlásil do
vojenské školy, a také pod vlivem náboru ve
škole, nabídla mi L. M., abych u ní bydlel...
Po čase jsem se vrátil na Vinohrady, ale po
několika dopisech, v nichž mne žádala, abych
se vrátil, jsem tak učinil a od té doby, přes
všechny poťouchlosti, posměšky a dvojsmy-

slné narážky, jsem ji už neopustil. A v roce 1967 jsem to byl já, kdo napsal Ivanu Divišovi dopis, ve kterém jsem ho upozornil na přehlíženého básníka Jana Kameníka... Podpis jsem naškrábal dost nečitelně, a když se Diviš přihnal do Týnské, L. M. se rozčílila, že o ničem neví a já svou účast zamlčel. A Diviš ji seznámil s Jedličkou a to byl počátek. Knížka otevřela cestu k Bedřichu Fučíkovi, který zapomněl, kde L. M. bydlí a hledal ji na špatné adrese v Týnské 4, zatímco bydlela v čísle 21.

30. 11. 2001

Ráno, když jsem po osmé hodině nakrátko usnul, měl jsem kratičký sen: viděl jsem sad, stál jsem na žebříku a ten byl ne opřen, ale jako by stál u konců větví vzrostlé třešně, obšpané spoustou bílých květů, a já jsem zkoušel, jestli na ně dosáhnu, až se promění v plody, a měl jsem obavu, jestli se ty větve, jak

u třešní bývají křehké a lámavé, pode mnou nezlomí.

Slýchávám velmi často z náboženských kruhů, že víra je dar, a je do těch slov vkládán tajuplný smysl, jakýsi mystický nádech, obestřený nevyzpytatelným tajemstvím. Že víra, tedy náboženská víra, je cosi navíc, k čemu se člověk nedopracovává, co je jakousi odměnou. Ale za co? V životě lidském, ale vůbec v přírodě se něco nezískává za nic. Každý výdobytek je podložen snahou, prací. Ani milost není darem, uděluje se na základě nějakého zhodnocení, ocenění zásluh. Ale co se opravdu může považovat za dar a skutečně jím je, je samotné zrození, vědomí života a víra v tuto skutečnost je jejím neoddělitelným a nezbytným průvodcem od počátku do konce, i kdyby měla mít tu nejprimitivnější povahu jistoty, že žiji. Je složkou vědomí a jako se vědomí rozvíjí poznatky, zkušeností, tak tutéž vývojovou proměnu podstupuje i víra.

Je fakt, že život je více založen na víře než na vědění. Víra je nejistá, musí se prověřovat její pravdivost. Víra není dar, je základním postojem, který se má měnit v jistotu. Není to dar, jen výraz duševního postoje vůči životu. Je spjata s existencí myšlení. Jak ono se mění, mění se i víra, prodělává zvraty, pochybnostmi se hroutívá a opět vzpřimuje týmž myšlením. Jaká je úroveň vzdělání, jaká je úroveň vnitřního života, taková je i víra. Víra není darem, odpovídá stavu poznání života, a to se dosahuje promyšleným zkoumáním všech jeho stránek, jak rozumových, tak citových. Vzrůst poznání, tedy i víry, se neobejde bez vlastního přičinění konfrontací se skutečností. Ale většina lidí se spokojuje s přijetím povšechného, uniformního návleku vzdělanosti, a tak je tomu i s vírou, jak obecnou, tak náboženskou, která, jak vidíme, je více konvenční záležitostí, zvykově mechanickou. Ale víra, stejně jako poznání, nemůže být, má-li mít vnitřní hodnotu pro život, fatalistickou nebo i fanaticky zarputilou. Je nezbyt-

ností se o její opodstatněnosti přesvědčovat, zkvalitňovat ji, jinak je jen pomyslnou a snadno rozviklatelnou oporou v životě.

Vnější svoboda má svá ohraničení v toleranci a ohleduplnosti vůči druhým: končí tam, kde začíná svoboda druhého. Něco zřehla jiného je svoboda vnitřní, která je tou jedinou pravou svobodou, o kterou má člověk usilovat a která nepotřebuje vnějších demonstrací. Dociluje se zkoumáním smyslu života a usebráním se do hlubší úrovně vědomí, skrývající se za smyslovým vnímáním. Teprve v tomto duchovním dosažení, v této vnitřní odpoutanosti od pomíjivých hodnot nabývá slovo svoboda svého skutečného významu. Jinak zůstává relativním výkladem a postojem, vyvolávajícím neshody a rozbroje. Vnitřní svoboda je nabytou skutečností, zatímco vnější svoboda zůstává jen proměnlivou představou závislou na vnějších okolnostech.

Myšlení je třeba rozvíjet a prohlubovat tak, aby jednoho dne bylo možno chápat život a věci v něm bez myšlení.

Z 16. na 17. 3. 2002

Zapisuji ve zkratce dnešní sen, ale jen proto, abych si ověřil, zda sny mají nějakou předpovědní hodnotu, když již tolik snů, neobyčejně výrazných, se ani v nejmenším nepromítlo do skutečnosti. V kanceláři u vedoucího (chvílemi to byl Krouský, chvílemi se proměnil v jiného přísného nadřízeného) jsem byl obviněn jako málo výkonný, pasívní, a z toho důvodu že se se mnou do budoucna nepočítá. Já k těmto obviněním mlčel, nehájil jsem se, jen mi hlavou běhaly myšlenky, co budu dělat, až v podniku skončím. Necítil jsem se vinen, ale neprotestoval jsem, byl jsem smířený. Byla tam nějaká žena, taky zaměstnankyně, která pojedje do Paříže (jestli místo mne, nevím, ale tak nějak to v tom splývalo), a tu třetí pří-

tomný, Dvořák, k mému určitému překvapení mne začal obhajovat, poukázal na to, že bez mého úsilí v určité záležitosti by se mu ji nepovedlo dovést do určené lhůty, dále pak ještě na jiné úkony, které popíraly, vyvracely mínění vedoucího o mně. Ten byl překvapen, změnil tón i řeč, že prý se domníval, že jsem proti němu, ale teď tedy se situace mění, za čtrnáct dní budu odměněn a v budoucnosti že mne čeká kariéra.

Žádné sebeušlechtilejší citáty ze svatých knih, žádné sebevíc úporné vnější znaky zbožnosti nemohou být přesvědčivým důkazem skutečné zbožnosti. Žádná náboženská kniha, ať je to Bible, Korán, Bhagavadgíta či jakákoliv jiná, sama o sobě neprovede s člověkem jeho vnitřní duchovní proměnu. Domnívat se, že čtením nábožných knih se člověk automaticky stává lepším, duchovně zralejším, je obelháváním sebe sama. Jediným skutečným

svědectvím o hloubce a ušlechtilosti náboženské víry a upřímného vztahu k Bohu je člověk sám a ne kniha, jež nemůže dát záruku za toho, kdo ji čte a na ni se odvolává. V každém případě měřítkem může být toliko vztah, tolerantní vztah k druhým lidem a řídicím pravidlem biblické „Po ovoci poznáš strom“ a také „podle skutků poznáte je“. Bezúhonná víra v Boha, jenž je základem každé, byť rozličně vyjevované náboženské víry, nelpí puntičkářsky jen na svém vytyčeném pojetí, protože člověk je v podstatě své biologické a duchovní existence stejný na celém světě a rozdíly mezi lidmi jsou dány jen rozdílnostmi úrovně inteligence a morálními vlastnostmi, k nimž ve svém vývoji člověk dospěl. Ale tak jako je společný vývojový základ všech lidí, tak i jejich vývojový duchovní závěr není jiný, jen způsoby, jak k němu dojít, jsou různé. Toto by měla mít na paměti každá náboženská víra. Bůh je jen jeden, lidí miliardy, a proto by měl mít každý právo uctívat Boha po svém, při snášenlivosti vůči jiným způsobům uctívání téhož.

Já ani zde ani Tam nejsem plně doma. Z toho můj smutek, který mne stále přepadává.

Bolest, které bychom se všichni nejraději vyhnuli a kterou od sebe odháníme polykáním prášků, je na druhé straně velmi užitečná pro náš vnitřní vývoj, jsme-li schopni to postřehnout, tím, že si při bolesti výrazněji uvědomujeme fakt, že člověk je ve své podstatě něčím od těla odděleným a že bolest vnímaná myslí nám napomáhá si to zřetelněji uvědomovat. Při velké bolesti bychom si přáli „vyletět z kůže“, s překvapující jistotou, že budeme žít dál i bez těla. Není třeba masochisticky nebo flagelantsky bolest přivolávat nebo si ji způsobovat, důležité je tuto skutečnost oddělenosti mít na zřeteli a z tohoto úhlu pohledu měřit život, posuzovat a zhodnocovat jeho význam. Bolest nám proti naší vůli poodkrývá zástěnu hlubšího skrytějšího života, který otvírá cestu k životu duchovnímu. Jak říká

Mistr Eckhart: utrpení je nejrychlejší kůň,
který nás dovede k cíli.

Horolezci, zdolávající za největších rizik nejvyšší vrcholky světa, sklízají obdiv. Bylo by vhodné se jich zeptat, jak daleko se tím přiblížili Bohu.

Na Vltavě rozhovor kritika s malířem na jeho výstavě. Kritik, uvádějící otevření výstavy, nejprve popsal tvorbu malíře a uvedl mezi jinými přednostmi malířovými, že má přísný poměr k barvám. Nato se malíř rozhovořil, jak s barvami zachází, popsal přechody mezi nimi. Po skončení popisu postupu se kritik zeptal: „A co světlo?“ A malíř začal cosi o slunci... Tedy oba svorně oddělovali od sebe světlo a barvu a tím dokazovali svoji neznalost závěrů fyzikální vědy, která dospěla k tomu, že

barvy nemůžou být odděleny od světla, protože barvy jsou výsledkem lomených vln bílého světla a různé rychlosti vlnění téhož světelného paprsku čtou oči jako rozmanité barvy. Nelze tedy světlo od barev oddělovat, protože je jejich podmínkou. Světlo je první stav tzv. hmoty. Je vyzářováním myšlení, nedílnou součástí časoprostoru.

Dnes v noci z 2. na 3. června 2002 jsem se ve spaní oddělil od těla a procházel bytem, před-
síní jsem došel až ke dveřím od bytu, pak jsem se vrátil, zašel za Lídou, která spala vedle, došel jsem k její hlavě, dotkl jsem se jí a šel do své postele. Ale už když jsem uléhal, cítil jsem ten již známý pozměněný stav, vůbec ne povznášející, ale tísnivý, nepříjemný. A to, co jsem za ním očekával, se stalo. Zase mne začaly ovíjet a svírat jakási gumovitá chapadla, začal jsem se bránit, odtrhovat je od těla, podařilo se mi je po pravé straně těla roz-

lomit, ale po levé straně se svírání zesilovalo, zmocnil se mne strach, začal jsem volat o pomoc a pak, sebrav všechny síly, jsem se z toho sevření vytrhl a probudil se. Ale pak jsem si vyčítal svůj strach a to, že jsem se nedokázal namísto obrany pohroužit dovnitř sebe a tím tyto podivné síly přemoci. Avšak fakt je, že jsem se o to při zmíněném zápase pokoušel, ale bylo to hluché, jaksi mimo střed nitra, a právě tato okolnost způsobila pocit bezmoci a volání o pomoc. Po procitnutí jsem neměl žádný strach, naopak jsem si uvědomil svou chybu a přál jsem si, až zase usnu, aby se ten stav zopakoval a já v něm pobýval bez bázně a s vědomím, že je to fantomický jev, nemající schopnost člověka přemoci, že je to jen zastrašující element, který má člověku bránit v tom, aby se zajímal a vstupoval do hlubších vrstev své duše. Měl jsem to ignorovat, zpevnit se v sobě a fantom by se rozplynul, byl by prostě tím převýšením vědomí přemožen. Ještě k podobě toho jevu, jehož podstatu, pravou či skutečnou, zřejmě astrální, neznám,

jen projev jako něco šedivě tmavozeleného, tlustého a ovíjejícího se kolem mého těla jako tělo nějakého silného hada, svalovité a pružné, prohýbající se pod mými prsty a znovu se napínající jako předtím, není možné se ho zbavit, odhodit ho, vymanit se z toho svírání, jen vytrhnutím se do stavu bdělého vědomí: poddajný, prostupný a hned zase tuhý neodbytný útvar ovíjející se kolem celého těla a zobtížňující každý pohyb. Chapadla medúzy... Je třeba ustavičným vnořováním se do nitra srůstat s jeho hlubinou, aby nevznikla, či lépe: aby se uzavřela štěrbina, otvírající cestu takovým astrálně-hmotným elementům. Nebýt v odstupu od svého vnitřního, pravého „já“. Nevím, co tato poměrně častá objevování se tohoto parapsychologického fenoménu znamenají, ale je dost pravděpodobné, že mají člověka zastrašit, odradit od prokutávání se do hlubších vrstev podvědomí čili od duchovního snažení o sjednocení se se svou duchovní podstatou.

